

Tramvaj, chřtán inspirace. Každý ráno mě fotoaparáty bulvárních supů můžou vidět, jak vyležám z bytu, zapaluju první ranní čvaňo, nasedám do trojky, osmičky nebo čtyřiadvacítky a beru volný místo. Připravím si diktafon, sleduju lidi, koukám z okýnka, číhám na podněty. Od konečný ke konečný. Scény, mimiky, koktání, záchvěvy, pardon-já-jenom, zavravorání při náhlým zabrzdění, zafňukání dítěte, nemohla-byste-se-posunout? i moje oblíbený hádky důchodců s předškolákama o to, kdo bude sedět. Všechno potenciální budoucí skeče. Mikropříběhy od mastný tyče. Namlouvám záběry, kostičky budoucích příběhů. Formuluju všechno na diktafon, můj zápisník, který mám neustále připravený u huby. Stírám diktafonem všechnu špínu městský hromadný dopravy.

„Bába, smrdí, hnusnej svetr zmiják zdědenej po mrtvý židovský babičce, nadává zrzkovi s pihou na tváři, protože místo sedačky uvolňuje plyn,“ zaznamenávám. Zrzka využiju určitě, představuje ztělesněný šmejdství způsobený rezatým ublíženectvím. Spolucestujícím se moje poznámky nelíbí. Nikdy. Slyší ode mě reflexi. Hlasitou. Reagují podobně jako herci, když jim řeknete, že byl jejich výkon prachbídný. Svět je zlý místo, ať si zvykaj.

Bulvár moje ranní výlety miloval. Nasadil na mě nějaký mladý ucho, který mě při nahrávacích výkřicích zaznamenávalo, a druhý den jsem ovládnul titulní stránky. Některý hedlajny byly moc pěkný.

„Kanafásek uráží důchodce v tramvaji“, „Kanafásek ohavně křičí na postižené“, „Kanafásek: Bezdomovec, nebo blázen?“ Ten poslední by snes i filmový zpracování. Oschlý chlap na rozviklaný posteli v Bohnicích, čumí do země pohledem prázdným jak kino v Řeporyjích, plechová pleš, fialový kolejiště žil na krku, mírně kejeve levou nohou do rytmu skomírání a před sebou vidí příběh, v němž přišel o lásku svýho života, nádhernou a inteligentní ženu, která mu při odchodu vzala všechno jmění včetně zdravýho rozumu.

Bulvárek jsem přestal bavit po roce. Jsem umělec a tohle můj způsob tvorby. Nestandardní, úchylný, ale funkční.

Co o mně píše nezletilý ambiciózní panic z časopisu Hulíme celebritám, po tom je mi míň než hovno.

Včera večer byl pan Kanafásek k vidění na předávání Lvů. Santoška se naparoval s cigárem u baru a mrštně vyslovoval chytrý slova, který někde slyšel. Sledoval jsem Albrechta. Čekal na svou cenu a v hlavě si sumíroval poděkování. Dělal dobře, fakt ji dostal. Aby ne. Můj film, moje postava napsaná pro něj. Jak by mohl nedostat cenu, proboha? Stejně jako dostane cenu Santoška. Možná už příští rok. Už teď pro něj v hlavě píšu roli.

Moderátorský výkony nestály za nic. Dvě hodiny sezení na betonových sedačkách, estrádní vtipy a oceňování tváří za to, co jsme pro ně udělali my, scenáristi. Skuteční umělci ceny nezískávají. Maximálně tvrdý játra, obdiv kavárny a při kurzu jedna ku milionu i tu nejmíň cennou věc v životě lidskym – posmrtnou nesmrtnost. Lidi touží po tvářích, líčidlech, platonický lásce, afektu, instantní moudrosti, přetvářce a šklebu. Skutečný hodnoty, vytváření příběhů a poselství? Nezám. To přesahuje jejich schopnost zesebevystoupení. Museli by odvrátit fotoaparát na opačnou stranu od svého ksichtu. Naslouchat světu, ne svým vnitřním banalitám a umolousaným problémům. Zakukleni v selfičkách nedokážou nahlížet svět jako místo, kde žije sedum miliard nul a oni jsou jen jedna z nich.

Oslavili jsme je, poblahopřáli jim. Santoška zapaloval třetí od druhý. Albrecht spokojeně popíjel drahý rum a teatrálním cukáním pravýho oka prozradil, že si zase připadá jako Bertolt Brecht. Vyprávěl mi to na dotočný. „Mívám pocit, že nahlížím svět stejně beznadějně jako Brecht. Jsem v předválečnym Švýcarsku, v kavárně někde v Basileji, ňufám ze špičky a přemejšlim nad absurditou života. Posunuju si brejličky, elipsovité bez nožiček, a diskutuju s Iljou Karačinskym, nevím, proč mě vždycky napadá tohle jméno, o potřebě čistýho marxismu v politice. A pak přijde číšník, dolije mi laciný šampaňský a říká mi ‚pane Brechte‘. Jo, takhle se cítívám, Čestmíre, když mám za sebou dobrej den.“

Pozoruju ho, toho Brechta se špičkou v hubě, nevzdělanýho herce, který ve svý roli, napsaný mnou, zahrál to nejhorší ze sebe, nechal všechny diváky kin, aby ho nenáviděli za jeho podlost, a ani si neuvědomil, co ve skutečnosti hraje.

Každý krok před sebe pokládám s vědomím, že na Zemi jednoho dne prohrajou jaderný síly s gravitací a všechno, co tvoříme, se promění v černou díru. A proto seru na nesmrtelnost jak na placatej kámen. Vynalezli ji bláhoví myslitelé z dob, kdy jsme nevěděli nic o vesmíru. Moje tvorba nechce být nadčasová, jen si vyřizuje účty, platí účty a neklesá pod estetický minimum. Umělec je dělníkem dutých hlav. Uplácává prázdnotu z makulatury ticha, a pokud si v sobě dokáže udržet drobet fištrona, uvědomuje si to.

Tramvaj je dneska nezvykle prázdná. Dle stylu jízdy dostal řidič papíry asi tak před týdnem. Starší pani, na kterou se nedostalo s volným místem k sezení, sebou škube po směru jízdy a každou chvíli to vypadá na efemerní ostudu. Tramvaják ponese za všechno zodpovědnost, já získám hluboký lidský příběh do filmu. Sup pera. Jenomže pani k mojí směle na další zastávce vystupuje a pod nosem si brblá cosi o „idiotský mládeži“.

Napnu se v zádech. Rozhlížím se po tramvaji. Náměstí Republiky zpola vyprázdní už tak prázdnou tramvaj. Zaujala mě akorát fetka na přední sedačce pro invalidy. Fialový nos, obří hnidy na tvářích, mrtvý oči. Šeptá si něco do šály a dívá se střídavě z jednoho i druhýho okýnka. Poznačil jsem si obřího žraloka na jeho botě. Chvilí mám pocit, že slyším z jeho tlamy jazzový tóny. Pak ale nastoupila známá tvář.

Santoška. Hnědý redingot, seladon. Ten samý co včera, ještě se nepřevlík. Značně ožralý. Opírá se o mastnou tyč ramenem, ale ztrácí balanc, i když se tramvaj zatím nerozjela. Na tenhle moment jsem asi čekal. Odkládám diktafon. Nechci se prozradit. Přitahuju šátek blíž k hubě, inkognito.

Netuším, kam Santoška jede, ale rozhodně ho budu sledovat.

V tomhle stavu je obrovská šance na materiál k filmu. Když vidím, jak tahá boty ve směru svého těla a při každém zachvění tramvaje padá, musím se smát. To nezkušený nemehlo v kabině pro řidiče teď velebím. Santoška se převaluje vozem jak zraněný hroch na katamaránu. Vtom si všímám, že má ten namistrovaný redingot dvoubarevný. V přední spodní části se světle hnědá značně ztmavuje. Pochcánek. A pak zaznamenávám zaschlý drobký. Jak by řekl sám Santoška: Francouzsky se to, dámy a pánové, řekne pobljón. Moc pěkný představení na půl desátou ráno.

Zastavujeme na Dukelských hrdinech. Santoška vypadává ven. Okamžitě opouštím teplý místo a startuju za nim. Víří se mi krev v žilách. Hlasitý pleskání srdce přehlušuje veškerý městský řev. Vrážím do korpulentní bloncky v růžových legínách. Houkla na mě něco o praseti. Nereaguju. Okamžitě přebíhám k zastávce a skrývám se za kartonovou reklamu. Santoška se kymácí přes silnici, ale strašně těžko hledá směr brodění. Dokonce kvůli němu dupnul na brzdou messenger na favoritovi a vyřval ho do kriplů. Lidi na chodníku se otočili a šeptaj si do ucha jméno známého herce. Mámo, je to on? Santoška vytahuje na světlo fakáč a řve. Slova se mu ale artikulovat nedaří. Mámo, to nebude on, ale nějaký bezdák. Nakonec přepadává doleva a míří k náměstí. Jo, byl to on, ten co chodí s Prokešovou z Ordinance. Tak von chlastá...

Čekám chvíli za tím reklamním kartonem, protože Santoška se potácí nesnesitelně pomalu. Vzpomínám na den, kdy jsem ho začal nenávidět. Pamatuju si to vteřinu od vteřiny. Byla neděle, vedro k padnutí. Volal mi.

„Nazdar, Čestmíre, měl bych pro tebe prácičku. Je to velký. Nechceš se sejít a hodit řeč?“ křičel a zněl tak náruživě, že jsem podlehnul síle dojmu a kývnul mu, přestože neplánovaný opouštění svého brlohu z duše nenávidím. Sešli jsme se u mě pod barákem v Rajčátku, vegetariánský restauraci, kam jsem chodíval docela rád na kafe. Sedám do rohu, poloprázdno. Po chvílce přichází Ahmed

a ptá se, co si dám. Jako vždycky kapučíno. Beru do ruky mobil. Píšu SMS.

SEDIM A CEKAM. DORAZ.

Odpověď nepřicházela. Až po dvaceti minutách.

BEZIM.

Seladon Santoška běží. Radši si to nepředstavuju. Ale nevěřím. Bez knížky, bez časopisu tam sedim a civim před sebe. Z nudy čtu jak študák ve vlastním tetování. Nedokázal jsem si představit, o jaký kšeft by se asi mohlo jednat.

Hodina za rohem a Santoška pořád nikde. Už mě to nebavilo, kapučíno vypitý, domácí limonáda taky. Smalltalky s Ahmedem vyčerpaný. Píšu mu, kde sakra je! A za minutu zvoní telefon.

„Omlouvám se, Čestmíre. Nezvládnu to,“ říká klidným hlasem.

„Jak nezvládneš? Dyt si mě vytáh z bejváku, jak mě urgentně potřebuješ.“

„No ale našel se nakonec někdo jinej. Sorry a čau.“

Zavěsil. Délka hovoru 28 vteřin. Čumim před sebe. Napsal jsem scénář k dvěma oceněným filmům, píšu celovečerní věci, a on se ke mně chová jak k juniorovi z reklamy? Přesně takový věci se mi hryžou hluboko pod kůži. Tehdy si u mě Santoška scénář objednal, aniž to věděl. Bude o něm. A teď se začíná rýsovat jeho hlavní děj. Ale zatím vim jen jedno. On bude hrát hlavní roli. Sám sebe. Kripla předstírajícího kripla.

Konečně dovrávoral za roh Dukelských hrdinů a zapadnul na Štros. Vylezl jsem z úkrytu a přebíhám za další roh. Srdce mi tluče, svaly se napínají, vzrušením se mi topoří žíla na spánku. Míří k lavičce, na který sedí bezděk. Drobný, křehký, možná žena. Santoška k ní usedá a chytá ji kolem ramen. Něžně, jako by potkal svoji manželku. I na dálku je mi z toho na blití.

Bezdomačka ukazuje vyschlou tvář a něco na něj křičí. Denním světlem prosvítají i na tu dálku vřídky v jejím obličejí. Šku-